

ἀλληλέγγυος μαζί σας, ὅχι βέβαια — γιὰ νάμαστε ἔξηγημένοι — ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἀλλὰ μόνον ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔχουν τὴν ἀνοησία νὰ μᾶς βάζουν στὴν ἴδια μοῖρα. "Ετσι εἶμαι ύποχρεωμένος νὰ ύποχωρήσω.

Καὶ στρέφοντας τὸ πρόσωπό του πρὸς τὸν Ζαρατούστρα, λέει ὁ Δὸν Κιχότης : Μὲ συγχωρεῖτε· ἡ πρόθεσή μου ἦταν καλή· συχνά, ὅμως, οἱ καλές μου προθέσεις ἦταν παγίδες ποὺ μ' ἔκαναν νὰ πέφτω μέσα τους καὶ νὰ πονῶ. Καὶ τώρα πονῶ ποὺ θέλησα νὰ σᾶς κάνω καλὸς καί, ὅμως, δὲ μπόρεσα. Θὰ προτιμοῦσα νὰ πονέσει τὸ σῶμα μου, ὅπως πόνεσε ὅταν μ' ἐλιθοβόλησαν ὅσοι εὔεργετήθηκαν ἀπὸ μένα, παρὰ νὰ πονάει ἡ ψυχή μου γιατί δὲ μπορῶ νὰ σᾶς εὔεργετήσω.

Μὴ στενοχωρεῖτε, εύγενέστατε ἵππότα, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας. Ἀναγνωρίζω ὅτι θάταν τιμή μου ἀν μποροῦσα νάμαι ὁ ἵπποκόμος καὶ σύντροφος ἐνὸς τόσο γενναίου καὶ φημισμένου ἵππότη, ὅπως εἶστε σεῖς. Βλέπω, ὅμως, κ' ἐγὼ ὅτι αὐτὸ δὲ γίνεται. Δὲ μπορεῖ νάμαι οὔτε ὁ διάβολος, οὔτε ὁ Σάντσος Πάνσος. Κι' ὅμως πρέπει νάμαι κάποιος. Πρὶν μὲ δεχθεῖτε στὴν ἔντιμη συντροφιά σας, είχα ἀρχίσει νὰ γίνομαι κ' ἐγὼ κάποιος. Ἀνάμεσα στὶς ἔξιχες δικές σας προσωπικότητες χάθηκα πάλι, ἔξαφανίστηκα. Κατεβαίνοντας ἀπὸ τὴν κορυφή μου, ἔλεγα ὅτι θὰ βρεθῶ ὅριστικὰ στὶς μεγάλες καὶ μονότονες πεδιάδες τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Καὶ τώρα διαπιστώνω ὅτι βρίσκομαι μπροστά σὲ κορυφές ψηλότερες ἀπὸ τὴν κορυφή τὴ δική μου, ποὺ ἐγὼ παράτησα. Ποῦ εἰν' ἐπιτέλους οἱ ἄπλετοι μεγάλες πεδιάδες ; Ποῦ εἰναι οἱ μικροὶ καὶ ἄσημοι ἀνθρώποι τῆς καθημερινῆς ζωῆς ποὺ τὸ μεγάλο τους μήνυμα ἔφτασε στὴν κορυφή μου ; Μὲ χρειάζονται οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ· καὶ τοὺς χρειάζομαι. Ποῦ, ἐπιτέλους, βρίσκονται ; Ἐλάτε, ς ἄσημοι ἀνθρώποι τῆς καθημερινῆς ζωῆς· ἐλάτε πλαϊ μου καὶ καταδεχθεῖτε νὰ καθίσετε στὸ ἴδιο τραπέζι μαζί μου !

3

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη σημειώθηκε κάτι πολὺ περίεργο. Συνήθως οἱ ἀνθρώποι βλέπουν ἄλλα ἄντ' ἄλλων ἢ καὶ ἄλλους ἄντ' ἄλλων ἀφοῦ πιοῦν. Μὲ τὸν Ζαρατούστρα ἔγινε τὸ ἄντιστροφό. Πρὶν πιεῖ — καὶ τώρα πιὰ βρισκόταν στὸ δέκατο ποτήρι — εἶχε ἴδει μπροστά του ἄλλους ἄντ' ἄλλων· καὶ μόνο τώρα ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ νιώθει τὸν ἑαυτό του μεθυσμένο, τῷ ρᾳ εἶδε ἐπιτέλους

μπροστά του τούς πραγματικούς τρεῖς ἀνθρώπους ποὺ τόση
ώρα ήταν ἡ συντροφιά του. Ποιοί ήταν οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἀνθρωποί ;
Χωρὶς νὰ χρειαστεῖ νὰ τοὺς ρωτήσει, τοὺς ἀναγνώρισε ἀμέσως·
τὰ μέτωπά τους ήταν σὰ μιὰ φωτεινὴ ρεκλάμα ποὺ ἔλεγε ποιοί^{ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΣ ΤΟΥ ΗΓΑΝΝΗΣ ΦΙΛΙΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΛΑΖΑΡΟΥ ΖΑΡΑΤΟΥΣΤΡΑΣ}
εἶναι καὶ ποιά εἶναι ἡ κοινωνική τους ἀποστολή.

Στὴ θέση τοῦ Φάουστ ήταν ὁ συνταξιοῦχος ἐπιθεωρητής
δημοσίων ἔργων. Στὴ θέση τοῦ Δὸν Κιχότη ὁ ἀπογοητευμένος
σύζυγος. Καὶ τὴ θέση τῶν Ἀμλέτου τὴν εἶχε πάρει ἕνας νέος ποὺ
ἔγραφε τραγωδίες ποὺ κανένα θέατρο δὲν τὶς ἀνέβαζε.

Κύριοι, τοὺς λέει ὁ Ζαρατούστρας, γιὰ χάρη δική σας κατέ-
βηκα ἀπὸ τὴν κορυφή μου. Σᾶς εὔχαριστῶ ποὺ μὲ δεχθήκατε
στὸν κύκλο σας.^{ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΧΟΡΗΣ ΤΟΥ ΗΓΑΝΝΗΣ ΦΙΛΙΟΥ ΠΡΕΒΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΛΑΖΑΡΟΥ ΖΑΡΑΤΟΥΣΤΡΑΣ}
“Αν δὲ σᾶς κάνει κόπο, θάθελα πολὺ νὰ μάθω
τὴν ἱστορία τοῦ καθενός σας.

Ἐγὼ δὲν ἔχω καμιὰν ἱστορία, φίλε μου, τοῦ ἀπαντάει ὁ
συνταξιοῦχος ἐπιθεωρητής. Εἴκοσι - τριάντα χρόνια, ἐπιθεωροῦσα
ἔργα ποὺ δὲν ἤξερα νὰ τὰ συλλάβω ἢ νὰ τὰ ἐκτελέσω μόνος μου.
Αὐτὸς εἶναι τὸ μόνο ποὺ ἔκανα στὴ ζωή μου. Δὲν παντρεύτηκα,
γιατὶ δικαίως δὲ μοῦ ἔφτανε νὰ συντηρήσω οἰκογένεια. Ἀπὸ τὸ
ὑπουργεῖο, ὅπου σαράντα χρόνια ὑπηρέτησα μὲ ἀρνητική εὐ-
συνειδησία, πέρασαν στὶς μέρες μου ἀπάνω ἀπὸ ἑκατὸν ὑπουργοὶ
καὶ διακόσιοι ὑφυπουργοί. “Ολοὶ ήταν εὔχαριστημένοι μαζί μου,
κ’ ἐγὼ δυσαρεστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό μου. Ἀφότου ἔγινα συν-
ταξιοῦχος, εἶμαι πιὸ ωφέλιμος στὴν κοινωνία παρὰ πρίν· ἀδειασα
μιὰ θέση ποὺ τὴν πῆρε ἄλλος.

Τὸ curriculum vitae ποὺ εἶχατε τὴν καλωσύνη νὰ συντά-
ξετε γιὰ χάρη μου μὲ τόση σαφήνεια κ’ εὐσυνειδησία, μοῦ ήταν
πολὺ διαφωτιστικό, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· σᾶς συγχαίρω
γιὰ τὴν εἰλικρίνειά σας. “Αν ξαναρχίζατε τὴ ζωή σας, τί θὰ κά-
νατε ;

Θάκανα τὸ ὕδιο ἀκριβῶς ποὺ ἔκανα, ἀπάντησε ὁ συνταξιοῦχος
ἐπιθεωρητής.

Καὶ ὅμως εἴπατε ὅτι ὁ ἑαυτός σας σᾶς δυσαρέστησε, παρατή-
ρησε ὁ Ζαρατούστρας.

Καὶ ποιός εἶν’ εὔχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό του ; “Οποιος
εἶν’ ἔξυπνος εἶναι δυσαρεστημένος, εἶπε ὁ συνταξιοῦχος ἐπι-
θεωρητής.

Καὶ ποιό εἶναι τὸ ἱστορικὸ τῆς δικῆς σας ζωῆς ; — ρώτησε ὁ
Ζαρατούστρας τὸν ἀπογοητευμένο σύζυγο.

Παντρεύτηκα τὴ Ντουλτσινέα μου, ἀπάνταει ἐκεῖνος.

Αὐτὸς εἶναι ὅλος ; — ρωτάει ξανὰ ὁ Ζαρατούστρας.

Τί ἄλλο θέλετε ; — παρατήρησε ὁ ἀπογοητευμένος σύζυγος· τὴν παντρεύθηκα καὶ τὸ διαλύθηκε. Μὲ τὸ πρῶτο δύπτημα εἶχε διαλυθεῖ.

Καὶ τώρα δὲ βλέπετε πιὰ δινειρά ; — ρωτάει καὶ πάλι ὁ Ζαρατούστρας.

Τώρα ἔχω ἐφιάλτες, τοῦ ἀπάνταει ὁ ἀπογοητευμένος σύζυγος· τρομάζω μὲ κάθε μου δινειρό.

Ἐτσι, τούλάχιστον, θ' ἀνακουφίζεστε καὶ θὰ ἡσυχάζετε ὅταν διπτυχάτε, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας. Καὶ ἀπευθύνοντας τὸ λόγο στὸν τρίτο, τὸ νεαρὸν ποιητή, τὸν ρωτάει κι' αὐτὸν : Ἐσεῖς τί ἔχετε νὰ πεῖτε ;

Ἐγὼ ἔγραψα ἓνα νέον ‘Αμλέτο, τοῦ ἀπάνταει ὁ νεαρός· μὲ καταδιώκει, δύναται, ὁ παλιὸς καὶ μὲ συκοφαντεῖ· ἔτσι κανένα θέατρο δὲν ἀνεβάζει τὸ ἔργο μου.

Καὶ ποιά εἶναι ἡ ὑπόθεση τοῦ νέου ‘Αμλέτου, τῆς δικῆς σας τραγωδίας ; — ρωτάει ξανὰ ὁ Ζαρατούστρας.

Ο δικός μου ‘Αμλέτος δὲν ἔχει καὶ μιὰν ὑπόθεση, ἀπάνταει ὁ νεαρός. Ἐνα θεατρικὸ ἔργο μὲ ὑπόθεση εἶναι κάτι διπτερασμένο. Οἱ μῆθοι καὶ οἱ ὑποθέσεις ταῖριάζουν μόνο στὸν κινηματογράφο. Φαίνεται δὲν εἶστε ἀρκετὰ συγχρονισμένος, κύριε. Πρέπει καὶ τὸ θέατρο νὰ γίνει ὅτι καὶ ἡ μοντέρνα ποίηση· δὲν πρέπει νὰ λέει τίποτε.

Καὶ πόση ώρα θάπιανε ἡ παράσταση τοῦ ‘Αμλέτου σας ποὺ δὲ λέει τίποτε ; — ρώτησε πάλι ὁ Ζαρατούστρας.

Τούλάχιστον ἔξη ώρες, ἀπάνταει ὁ νεαρὸς· ὁ παλιὸς ‘Αμλέτος ἥταν πολὺ σύντομος· ἡ δράση τελειώνει γρήγορα· ἡ ἀπρᾶξία διαρκεῖ πολὺ περισσότερο· μπορεῖ νὰ παραταθεῖ καὶ στὸ ἄπειρο. Η νέα ποίηση, λυτρωμένη ἀπὸ τὸ ἀνόητα δεσμὰ τοῦ ρυθμοῦ, ἄλλα καὶ κάθε νοήματος, πάει νὰ κατακτήσει τὸ ἄπειρο.

Καὶ πῶς μπορεῖ ἡ σκηνὴ τοῦ θεάτρου νὰ χωρέσει τὸ ἄπειρο ; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Αὐτὸς εἰν’ ἀκριβῶς τὸ μεγάλο μου μυστικό, ἀπάνταει ὁ νεαρός. Φαίνεστε μορφωμένος ἀνθρωπος καὶ θὰ σᾶς τὸ ἐμπιστευθῶ· τόχω ἀναλύσει πολλὲς φορὲς καὶ στοὺς κυρίους. Μὲ τὸν ‘Αμλέτο μου πάρω νὰ καταργήσω τὸ θέατρο. “Οποιος δεῖ τὸ ἔργο μου νὰ παίζεται, δὲ θὰ ξαναπατήσει σὲ θέατρο. Κι' αὐτὴ θάναι ἡ μεγάλη

μου νίκη! Κάτι, όμως, θάχουν μυριστεῖ τὰ θέατρα καὶ ἀποφεύγουν ν' ἀνεβάσουν τὸ ἔργο μου. 'Ωστόσο, ἥρθε ἡ ὥρα νὰ λείψουν ὅλες οἱ αὐταπάτες καὶ οἱ ψεύτικες μαγείες. Κάποια μέρα ὁ 'Αμλέτος μου θ' ἀνεβαστεῖ σὲ θέατρο, κ' ἔτσι ὁ κόσμος θὰ λυτρωθεῖ καὶ ἀπὸ τὸ τελευταῖο ὑπόλοιπο αὐταπάτης. Εἶμαι ταγμένος νὰ κλείσω τὸν κύκλο ποὺ ἄρχισε μὲ τὸν Αἰσχύλο !

Δὲν ἤξερα ὅτι τὰ σημερινὰ νιάτα ἔχουν τέτοιες φιλοδοξίες, εἴπε μὲ ἀπορίᾳ ὁ Ζαρατούστρας.

Ποῦθε ἔρχεστε; Μήπως κατεβήκατε ἀπὸ τὴ σελήνη; — τὸν ρωτάει ὁ νεαρός.

"Ισως κατέβηκα ἀπὸ πολὺ ψηλότερα, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας· γι' αὐτὸ καὶ μοῦ φαίνονται ὅλα περίεργα. "Ισως νάχετε δίκιο ζητώντας νὰ διαλύσετε κάθε πλάνη· τί θ' ἀπομείνει, όμως, ἀν διαλυθεῖ κάθε πλάνη; "Υπάρχει πραγματικότητα πέρι ἀπὸ τὴν πλάνη;

"Αν δὲν ὑπάρχει, τόσο τὸ καλύτερο, ἀπαντάει ὁ νεαρός· ἔτσι θ' ἀνακαλυφθεῖ ἐπιτέλους τὸ μηδέν. Κι' αὐτὸ θάναι ἀκριβῶς ἡ μεγαλύτερη ἀνακάλυψη. "Αν ἡ γενεά μου κατορθώσει ἐνα τέτοιο πρᾶγμα, θάχει ἐκπληρώσει τὸν προορισμό της καὶ μάλιστα τὸν προορισμὸ τοῦ ἀνθρώπινου γένους γενικά. Δὲ βλέπετε τοὺς δυὸ κυρίους, τοὺς σεβαστούς μου φίλους; Θέλετε ν' ἀκολουθήσει καὶ ἡ γενεά μου τὸ δρόμο ποὺ ἀκολούθησαν οἱ κύριοι; 'Η γενεά μου εἶναι ἀποφασισμένη νὰ πραγματοποιήσει τὴν ἀπόλυτη ἐπανάσταση· ὅχι τὴν ἐπανάσταση ποὺ ἀνατρέπει κάτι γιὰ νὰ βάλει στὴ θέση του κάτι ἄλλο· οἱ ἐπαναλήψεις αὐτὲς εἶναι ἀνιαρὲς καὶ ὅδηγοῦν ὅλες στὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα, στὴν ἀποτυχία καὶ στὴνέα ἀνατροπή. 'Η ἐπανάσταση ποὺ θὰ πραγματοποιήσει ἡ γενεά μου θάναι ἀπόλυτη καὶ πάει ν' ἀποδείξει ὅτι τίποτε πιὰ δὲ μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ, τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ μηδέν. "Οταν ἀνακαλύψουμε ἐπιτέλους τὸ μηδέν, θ' ἀποκαλυφθεῖ αὐτόματα ἡ πλάνη ποὺ ἐπάνω της στηρίζεται τὸ πᾶν.

Καὶ ὁ Θεός... τί θάναι ὁ Θεός, ἀν ἀποκαλυφθεῖ ἡ πλάνη αὐτή; — ρώτησε μὲ περιέργεια ὁ Ζαρατούστρας.

Λίγο εἶναι, τάχα, γιὰ τὸ Θεὸν ν' ἀποδειχθεῖ ὅτι εἶναι ὁ πλάστης τοῦ μηδενός; — εἴπε ὁ νεαρός μὲ ὄφος ποὺ ἔδειχνε ὅτι ἔκανε μιὰ μεγάλη παραχώρηση στὸ Θεό.

Περίεργο, λέει τότε ὁ Ζαρατούστρας· κάποιος ἀντίλαλος φέρνει στ' αὐτιά μου κάτι στίχους ποὺ εἶχα διαβάσει ἐδῶ καὶ

πολλὰ χρόνια· ἵσως τοὺς εἶχα φτιάξει ἐγώ ὁ ἕδιος καὶ δὲν τὸ θυμᾶμαι πιά· τοὺς διάβασα ἢ τοὺς ἔγραψα πρὶν ἐγκαταλείψω τὴν πατρίδα μου καὶ τὴ λίμνη τῆς πατρίδας μου, πρὶν ἀρχίσω τὶς ὁδοιπορίες μου, πρὶν γίνω τριάντα ἔτῶν. Οἱ στίχοι αὐτοὶ ἔλεγον:

*Δὲν εἶναι ἀκέρια ἡ πίστη
ποὺ τὴν ἐμπνέουν οἱ κόσμοι, τ' ἄστρα καὶ τὸ φῶς.
Τοῦ Μηδενὸς τὸν Κτίστη
λατρεύω τὸ ἴδιο ὅπως τὸν Κτίστη τοῦ Παντός.*

*Στὸ Θεὸν θὰ πίστενα κι' ἀν ἥταν
διωγμένος ἀπ' τὴ βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν.
Στὸ Θεὸν θὰ πίστενα κι' ἀν ἥταν
ὅ πανταχοῦ ἀπών !*

Οἱ στίχοι αὗτοί, παρατήρησε ἀμέσως ὁ νεαρός, εἶναι τὸ ρωμαντικὸ παιχνίδι ἐνὸς πιστοῦ. Τὰ τέτοια παιχνίδια εἶναι ξεπερασμένα. *Ἀλλο πρᾶγμα εἶπα ἐγώ, κι' ἄλλο λένε οἱ στίχοι αὗτοί. 'Ο ποιητὴς τῶν στίχων αὐτῶν — ὁ δῆθεν ποιητὴς — θέλει νὰ πεῖ ὅτι ἡ πίστη του εἶναι δυνατότερη κι' ἀπὸ τὸ Θεό, δηλαδὴ ὅτι θὰ πίστενε στὸ Θεὸν καὶ ἀν ἀκόμα ὁ Θεὸς ἀπουσίαζε ἀπόλυτα. Ἐγὼ ἥθελα νὰ πῶ τὸ ἀντίθετο, δηλαδὴ ὅτι ἡ πίστη στὸν πλάστη τοῦ παντὸς εἶναι τόσο ἀσήμαντη, ποὺ μόνο ἀν ἀποδειχθεῖ ὅτι τὸ πᾶν εἶναι ψέμα καὶ ὅτι ὑπάρχει μόνο τὸ Μηδέν, θὰ μπορεῖ νὰ σταθεῖ κάπως ἡ ὑπαρξη τοῦ Θεοῦ, ἅρα ἡ πίστη.

Καὶ ποιός θὰ εἶχε διασωθεῖ μέσ' στὸ Μηδέν; Ποιός θὰ μποροῦσε, ζώντας μέσα του, νὰ πιστέψει; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

'Ο ἕδιος ὁ Θεός, κύριε, ποὺ θάταν στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ ἕδια ἡ συνείδηση τοῦ Μηδενός, εἶπε ὁ νεαρός. Μὲ παρασύρατε, ὅμως, μὲ τὶς ἀπορίες σας σὲ σκέψεις ποὺ στὸ βάθος δὲ μ' ἐνδιαφέρουν. 'Η γενεά μου ἐνδιαφέρεται ν' ἀνακαλύψει καὶ νὰ πραγματοποιήσει τὸ μηδέν· ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἃς γίνει ὅτι θέλει.

Καὶ σκέπτονται ὅλοι οἱ νέοι σήμερα ὅπως ἔσεις;

Δυστυχῶς ὅχι ἀκόμα, ἀπάντησε ὁ νεαρός· θὰ τοὺς κάνω, ὅμως, ὅλους νὰ σκέπτονται ἔτσι.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν πληροφορία, λέει ὁ Ζαρατούστρας· βλέπτω ὅτι δὲν κατέβηκα πολὺ ἀργά ἀπὸ τὸ βουνό μου.

κάτι μπορεῖ ἀκόμα νὰ γίνει. Δὲ χάθηκε ἡ τελευταία ἐλπίδα.

4

Ἐνῶ ὁ Ζαρατούστρας συζητοῦσε μὲ τὸ νεαρό, ὁ συνταξιοῦχος ἐπιθεωρητὴς καὶ ὁ ἀπογοητευμένος σύζυγος εἶχαν ἀποκοιμηθεῖ. Ἡ αἴθουσα εἶχε ἀδειάσει· εἶχαν περάσει τὰ μεσάνυχτα. Ὁ Ζαρατούστρας εἶχε ξεμεθύσει· ἡ συζήτηση μὲ τὸ νεαρὸ τὸν ἔκαμε νὰ γίνει ὁδυνηρὰ νηφάλιος. Καὶ ὅταν ἔγινε ἀπόλυτα πιὰ νηφάλιος, εἶδε μπροστά του πάλι τὸν Φάουστ, τὸν Δὸν Κιχότη καὶ τὸν Ἀμλέτο. Ὁ Φάουστ καὶ ὁ Δὸν Κιχότης εἶχαν ἀποκοιμηθεῖ, ὅπως καὶ οἱ δυὸ κύριοι — ὁ συνταξιοῦχος ἐπιθεωρητὴς καὶ ὁ ἀπογοητευμένος σύζυγος — ποὺ εἶχαν πάρει τὴ θέση τους. Ὁ Ἀμλέτος ἦταν ξύπνιος.

Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶχα κ' ἐγὼ ἀποκοιμηθεῖ κι' ὀνειρευόμουν, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας.

"Οχι, δὲν ἀποκοιμηθήκατε οὔτε δευτερόλεπτο, παρατήρησε ὁ Ἀμλέτος· δὲ σταματήσαμε οὔτε μιὰ στιγμὴ τὴ συζήτηση· συζητούσαμε ἀδιάκοπα.

Καὶ τί λέγαμε, ὑψηλότατε; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Μιλούσαμε γιὰ ποίηση, γιὰ θέατρο, ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ Θεό, ἀπαντάει ὁ Ἀμλέτος.

Μήπως καὶ γιὰ τὸ μηδέν; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

"Ω... ναί, μιλήσαμε καὶ γιὰ τὸ μηδέν, ἀπαντάει ὁ Ἀμλέτος· ξέρετε..., ἐγὼ βρίσκω ἐνδιαφέρον τὸ μηδέν, ἔχει κάποιαν ἴδιορρυθμία, δὲν είναι ὅπως ὅλα τ' ἄλλα πράγματα ποὺ βλέπουμε. Καὶ πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι τὸ μηδέν δὲν τὸ βρῆκα στὴν ἀνυπαρξία· τὸ βρῆκα στὴν ἵδια τὴν ὕπαρξη. Ἔγὼ τὸ βλέπω κ' ἐπάνω σας.

Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Μὴ μοῦ τὸ δείξετε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας κι' ἀνατρίχιασε.

Γιατί τρομάξατε; — ρωτάει ὁ Ἀμλέτος κ' ἔσκασε στὰ γέλια· ἐγὼ τὸ συναναστρέφομαι τὸ μηδέν μὲ ἄνεση καὶ οἰκειότητα· είναι ἀπόλυτα ἀκίνδυνο. Μὲ συγχωρεῖτε, ὅμως...· βλέπω ὅτι δὲ σᾶς ἀρέσει ἡ συζήτηση αὐτή. Δὲ θέλω νὰ σᾶς ἐνοχλήσω περισσότερο· ἀρκετὰ μᾶς ἐνοχλοῦν οἱ δυὸ κύριοι ποὺ ὅλο καὶ ροχαλίζουν δυνατότερα. Κουράστηκαν, βλέπετε, κ' οἱ δυό τους ἀπὸ τὴν πολλὴ ζωὴ καὶ τοὺς παίρνει εὔκολα ὁ ὕπνος. Κ' ἐγὼ κουράστηκα ἀπὸ τὴ λίγη ζωὴ, ἀλλὰ δὲ μὲ παίρνει ὁ ὕπνος· είμαι

ἀδιάκοπα ξύπνιος, κουρασμένος καὶ ξύπνιος. "Υστερ' ἀπὸ ἀμέτρητες στιγμὲς ποὺ μοῦ ἦταν ὅλα ἀδιάφορα, μ' ἔκαμε ἡ δική σας παρουσία νὰ ἐνδιαφερθῶ λιγάκι γιὰ κάτι. 'Ο Δὸν Κιχότης καὶ ὁ Φάουστ δὲ μπόρεσαν νὰ προκαλέσουν διόλου τὸ ἐνδιαφέρον μου· εἶναι κ' οἱ δυό τους φτασμένοι. 'Εσεῖς, ἀντίθετα, ἀν καὶ φαίνεστε ἐπίσης προχωρημένος στὰ χρόνια, δὲν ἔχετε ἀκόμα φτάσει πουθενά· κι' αὐτὸς εἶναι κάπως ἐνδιαφέρον. Γιά πεῖτε μου: μήπως δὲν τὰ ζήσατε διόλου τὰ χρόνια σας ;

"Ἐχετε μεγάλη ὅξυδέρκεια, ύψηλότατε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· μὲ εἴδατε σώστα.

"Ἄν καὶ τόσο νέος, ἔχω μεγάλη πεῖρα ἡθοποιῶν καὶ ἀνθρώπων, πλαστῶν καὶ πραγματικῶν προσώπων, παρατήρησε ὁ 'Αμλέτος· ἡ κάθε στιγμὴ μου ἦταν ἔτος ὅλοκληρο, καὶ ὁ κάθε μήνας μου αἰώνας.

"Μ' ἀρέσετε, ύψηλότατε, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· ἀφότου ἀποκοιμήθηκαν οἱ δυὸ κύριοι καὶ δὲ σᾶς ἀκοῦν, μοῦ μιλᾶτε μὲ καλωσύνη.

"Ισως, παρατήρησε ὁ 'Αμλέτος· οἱ δυὸ αὐτοὶ κύριοι μοῦ δινουν στὰ νεῦρα. "Ἐχουν μεγάλη ἴδεα γιὰ τὸν ἑαυτό τους· εἶναι ύπερφίαλοι καὶ ἀνυπόφοροι. Κ' ἔγιναν ἀκόμα χειρότεροι ἀφότου διάβασαν ὅσα ἔγραψαν γι' αὐτοὺς οἱ βιογράφοι. Κάνουν τάχα πώς ἔχουν ἀδικηθεῖ ἀπὸ τὶς βιογραφίες τους, ἐνῶ εἶν' ἐνθουσιασμένοι. Στὸ βάθος, οἱ βιογράφοι τους εἶναι οἱ ούσιαστικοὶ δημιουργοί τους. "Ἄσ λέει ὁ Δὸν Κιχότης ὅ,τι θέλει· τὴν αὐτοβιογραφία του δὲ θὰ τὴ γράψει ποτέ του· ξέρει καλὰ ὅτι θὰ τὴν ἔγραφε ἄσχημα καὶ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα θάταν νὰ χάσει τὸ ἐνδοξὸ δόνομά του. "Οσο γιὰ τὸν Φάουστ, χωρὶς τὸ μεγάλο βιογράφο του θάταν κι' αὐτὸς ἔνα παράδοξο μονάχα ύποκείμενο ποὺ ἔκαμε μιὰν ἀθέμιτη συναλλαγὴ μὲ τὸ διάβολο, θάταν ἔνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ποὺ ἔκαμαν τὸ ὕδιο. "Οπως ἔλεγε μιὰ μέρα ὁ Δὸν Κιχότης, ἀκόμα καὶ κάποιος Πέτρος, τὸ ἀφεντικὸ μιᾶς μαϊμοῦς ποὺ ἤξερε νὰ μαρτυράει τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν τῶν ἀνθρώπων, εἶχε πουλήσει τὴν ψυχὴ του στὸ διάβολο γιὰ νὰ βγάλει λεφτὰ μὲ τὸ χάρισμα αὐτὸ τῆς μαϊμοῦς του ! 'Ο Φάουστ, χωρὶς τὸ μεγάλο βιογράφο του, θάταν ἔνας ἀπὸ τοὺς πολλούς, ὁ Πέτρος τῆς μαϊμοῦς ! 'Ο Δὸν Κιχότης, μ' ὅλα του τὰ ἐλαττώματα, εἶναι τούλαχιστον ἀγαθὸς καὶ μεγαλόκαρδος· ὁ Φάουστ, ἀντίθετα, εἶναι μᾶλλον μοχθηρὸς καὶ κακός. Δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω πῶς ἀπό-

φάσισε ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρήσει καὶ πῶς οἱ τρεῖς μεγάλες καὶ
ἔνδοξες ἀμαρτωλές, ἐκείνη ποὺ «τὴγάπτησε πολύ», ἡ ἄλλη ἡ Σα-
ματεῖτις, καὶ Μαρία ἡ Αἰγυπτία, ἔσπευσαν νὰ μεσιτεύσουν γιὰ
τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς του.

Ἐνῶ συζητοῦσε ὁ Ζαρατούστρας μὲ τὸν Ἀμλέτο, ἀρχισε πάλι,
νιώθοντας ἰκανοποίηση καὶ ἀνακούφιση, νὰ πίνει. Καὶ σὲ λίγη
ῷρα ἀρχισε καὶ πάλι ν' ἀμφιβάλλει γιὰ τὴν ταυτότητα τῶν
τριῶν κυρίων, τοῦ νεαροῦ ποὺ ἦταν συνομιλητής του καὶ τῶν
δυὸς ἡλικιωμένων ποὺ εἶχαν ἀποκοιμηθεῖ καὶ ροχάλιζαν.

Μὲ ποιόν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ συνομιλῶ; — ρωτάει ὁ Ζαρατού-
στρας τὸ νεαρό κύριο.

Δὲν ξέρω κ' ἔγὼ καλὰ - καλὰ δὲν εἴμαι ὁ κλασικὸς Ἀμλέτος
ἢ ὁ ποιητής τοῦ νέου Ἀμλέτου, ἀπάντησε ὁ νεαρός.

Καὶ ὅμως, πρέπει νὰ ξέρω μὲ ποιόν συνομιλῶ. Πρέπει νὰ δια-
πιστώσω τὸν ταυτότητά σας, τοῦ λέει κάπως ἐκνευρισμένος ὁ
Ζαρατούστρας.

Ἄφοῦ δὲ μ' ἔνδιαφέρει ἐμένα νὰ ξεκαθαρίσω τὴν ταυτότητά
μου, τί σᾶς ἔνδιαφέρει σᾶς; — τοῦ λέει ὁ νεαρός. Μήπως εἶστε
ἀστυνομικός;

“Οχι, ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας. Δὲν εἴμαι ἀστυνομικός.
Ἐπειδὴ ὅμως ἀκριβῶς ἐπιθυμῶ νὰ μὴν ἔχω καμιὰ σχέση μὲ τὴν
ἀστυνομία, καὶ μὲ σᾶς μπορεῖ νὰ μπλέξω σὲ κάτι παράνομο χωρὶς
νὰ τὸ θέλω, ἀπαιτῶ νὰ μοῦ πεῖτε ποιός εἶστε! Δὲν ἀποκλείεται
νὰ εἶστε σπιοῦνος σταλμένος ἀπὸ ἓναν αἰώνα προηγούμενο καὶ
νάχετε πάρει ἐντολὴ νὰ ματαιώσετε τὴν πρόοδο τοῦ δικοῦ μας
αἰώνα.

Εἴμαι ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο, ἀπαντάει ὁ νεαρὸς ποὺ ἡ μορφή
του εἶχε πιὰ ξεκαθαρίσει στὰ μάτια τοῦ Ζαρατούστρα καὶ ποὺ
ἦταν πιὰ φανερὸς ὅτι δὲν ἦταν ὁ Ἀμλέτος. Καὶ πρόσθεσε ὁ
νεαρός: Είμαι ὁ αἰώνας ποὺ ἔρχεται! Είμαι ἡ καθολικὴ ἀρνητη,
ἢ ἀπόλυτη ἐπανάσταση, ὁ ζητητής τοῦ μηδενός!

‘Ο Ζαρατούστρας εἶδε πιὰ καθαρὰ ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι δυὸς κύριοι
ποὺ εἶχαν ἀποκοιμηθεῖ δὲν ἦταν ὁ Δὸν Κιχότης καὶ ὁ Φάουστ-
ῆταν, ἀπλούστατα, ὁ συνταξιοῦχος ἐπιθεωρητής δημοσίων ἔργων
καὶ ὁ ἀπογοητευμένος σύζυγος. Καὶ λέει ὁ Ζαρατούστρας στὸ
νεαρό:

Οἱ θεωρίες σας μοῦ είναι ἀποκρουστικές. Δὲν πιστεύετε οὔτε
ὅ “διος σ’ αὐτὰ ποὺ λέτε. Φοβᾶμαι ὅτι ἡ σημερινὴ νεολαία δὲν

ἔχει πιὰ τίποτε τὸ ἀληθινό· δὲν εἶναι ἀληθινὴ οὔτε στὶς ἄρνήσεις της. Τὶ ἄρνεῖσθε, κύριε;

Τὸ καθετί, ἀπαντάει ὁ νεαρός· ὅχι μόνον ὅ, τι ἔχει καθιερωθεῖ στὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ ὅ, τι ἀκόμα θὰ μποροῦσε νὰ καθιερωθεῖ στὸ μέλλον. "Ολα τὰ καθεστῶτα, ἀκόμα κ' ἐκεῖνα ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ ἐπιβληθοῦν ἐπαναστατικὰ στὸ μέλλον, εἶναι ξεπερασμένα. "Ολα εἶναι τὰ ἴδια· πρὶν ἐγκαθιδρυθοῦν μοιάζουν ώραῖα, φαντίζουν, ἐνθουσιάζουν, κάνουν τὸ λαὸν νὰ μεθάει καὶ νὰ ἐπαναστατεῖ· ἀφοῦ ἐγκαθιδρυθοῦν, καταντοῦν νὰ γίνονται ὅλα σύστημα, τάξη, θεσμός, νόμος. Κοιτάξτε στὰ πρόσωπα τῶν δυὸς ἀποκοιμισμένων φίλων μου τὸ ἀποτελέσματα τῶν θεσμῶν καὶ τῶν νόμων! Φαντάζεστε ὅτι θὰ δεχθῶ κ' ἐγὼ νὰ καταντήσω κάποτε ἔτσι;

Στὸ χέρι σας εἶναι, τοῦ ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας, νὰ μὴν καταντήσετε ἔτσι. Δὲν ξέρω ἂν φταῖνε οἱ θεσμοὶ γιὰ τὸ κατάντημα τῶν ἀνθρώπων.

Φταῖνε χωρὶς ἄλλο καὶ οἱ θεσμοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι, παρατήρησε ὁ νεαρός· γι' αὐτό, ὅμως, εἰμ' ἐγὼ κατὰ τῶν νόμων γενικά, ἀκόμα καὶ κατὰ τῶν φυσικῶν νόμων. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπτο νὰ γυρίζει ἢ γῇ ἀδιάκοπα γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτό της καὶ γύρω ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ἡ γενεὰ μου θ' ἀξίζει μόνον ἂν καταφέρει νὰ σταματήσει κι' αὐτὴ τὴν κίνηση τῆς γῆς! Κ' ἐγὼ εἶμαι ταγμένος νὰ ξεσηκώσω τὴν γενεὰ μου γιὰ νὰ συλλάβει καὶ νὰ ἐπιτελέσει τὸ μεγάλο αὐτὸν ἔργο, τὸ μόνο ποὺ ἀπομένει ἀκόμα ὡς ἔργο τοῦ ἀνθρώπου.

Λέτε στὸ ἀλήθεια ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτ' ἄλλο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ κάμει ἀκόμα ὁ ἄνθρωπος; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας· ἐγὼ κατέβηκα ἀπὸ τὸ βουνό μου γιὰ νὰ κάνω κάτι τὸ θετικὸ καὶ σωτήριο.

Μήπως κατεβήκατε ἀπὸ τὸ ὄρος Σινᾶ; — παρατήρησε ὁ νεαρός· ἂν κατεβήκατε ἀπὸ τὸ ὄρος Σινᾶ, σᾶς πρόλαβε ἄλλος!

Δὲ μὲν νοιάζει ἂν μὲ πρόλαβε ἄλλος, εἴπε ἀμέσως μὲ κάποια ἡθικὴ ἰκανοποίηση ὁ Ζαρατούστρας· δέχομαι νὰ ξανακάνω ὅ, τι ἔκαμαν ἄλλοι· δέχομαι καὶ νὰ πάθω ὅσα ἔπαθαν ἄλλοι.

Δέχεστε νὰ μπεῖτε καὶ στὰ "Ιεροσόλυμα καθισμένος ἐπάνω σ' ἓνα γάιδαρο"; — τὸν ρωτάει μὲ ἐντονο εἰρωνικὸ ψφος ὁ νεαρός.

"Αν τὴν θριαμβευτικὴ μου εἴσοδο τὴν ἀκολουθήσει ἢ σταύρωση, γιατί ὅχι; — εἴτε ὁ Ζαρατούστρας κ' αἰσθάνθηκε ἀκόμα πιὸ στερεὸ τὸν ἑαυτό του μέσα του.

Δὲν ἔχουμε πάρα νὰ δργανώσουμε τὸ παιχνίδι αὐτό, ἀξιότιμε κύριε, τοῦ λέει ὁ νεαρός. Θὰ διασκέδαζε λιγάκι ὁ κόσμος ποὺ περνάει μιὰ μεγάλη οἰκονομικὴ κρίση.

Θάταν καὶ τι ἀν μποροῦσα νὰ τὸν κάνω νὰ διασκεδάσει, παρατήρησε ὁ Ζαρατούστρας ποὺ ἔγινε μέσα του ἀκόμα πιὸ γαλήνιος.

Δέχεστε ν' ἀναλάβω ἐγὼ τὴ σκηνοθεσία τοῦ θεάματος; — ρωτάει ὁ νεαρός.

"Οχι, νεαρέ μου, τοῦ ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας· θ' ἀναλάβω ὅλη τὴν εὔθυνη μόνος μου. Δὲ νομίζετε ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ ξυπνήσουμε τοὺς δυό κυρίους καὶ νὰ τὸ διαλύσουμε;

"Οπως ἐπιθυμεῖτε, τοῦ λέει ὁ νεαρός· πρὶν ὅμως τοὺς ξυπνήσουμε καὶ χωρίσουμε, θάθελα νὰ σᾶς πῶ κάτι.

Εὐχαρίστως, ἔσπευσε νὰ πεῖ ὁ Ζαρατούστρας μὲ ὕφος ἄνετο. Είστε ἀντίπαλος πολὺ ἐπικίνδυνος, τοῦ λέει τότε ὁ νεαρὸς μὲ ἀκόμα ἐντονώτερο εἰρωνικὸ ὕφος· ώστόσο, δέχομαι ν' ἀναμετρηθοῦμε· θὰ ἴδωθοῦμε στοὺς Φιλίππους!

"Οχι, νεαρέ μου, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· δὲ θάχω καιρὸν πάω γιὰ χάρη σας ως τοὺς Φιλίππους.

5

"Οταν χώρισε ὁ Ζαρατούστρας ἀπὸ τοὺς τρεῖς κυρίους, ἡ νύχτα ἦταν ἀρκετὰ προχωρημένη. Μπαίνοντας τ' ἀπόγευμα στὸ πανδοχεῖο, δὲν εἶχε σκεφθεῖ νὰ ρωτήσει ἀν ὑπάρχει διαθέσιμο δωμάτιο ὕπνου. Ξύπνησε, λοιπόν, τὸ θυρωρὸ τῆς νύχτας καὶ ζήτησε δωμάτιο. Ὁ θυρωρός, ζαλισμένος ἀκόμα ἀπὸ τὸ ἀπότομο ξύπνημα, σκέφθηκε κάμποσῃ ωρᾳ ώσπου νὰ δώσει τὴν ἀπάντηση. Ἀφοῦ ἔτριψε καλὰ τὰ μάτια του καὶ χασμουρήθηκε δυὸ-τρεῖς φορές, ἀπάντησε:

Κύριε, ὑπάρχει καὶ δὲν ὑπάρχει διαθέοιμο δωμάτιο. Δηλαδή, ὑπάρχει δωμάτιο ποὺ εἶναι πιασμένο, ἀλλὰ καὶ διαθέσιμο.

Τι ἔννοεῖς; — ρώτησε ὁ Ζαρατούστρας ποὺ δὲ μπόρεσε νὰ μπεῖ στὸ νόημα.

Πᾶνε κάμποσες νύχτες ποὺ ὁ κύριος τοῦ δωματίου 13 δὲν ἥρθε νὰ κοιμηθεῖ ἐδῶ, ἀπάντησε ὁ θυρωρός· κ' ἀφοῦ δὲν ἥρθε ὡς τὴν ωρᾳ τούτη, μπορεῖτε νὰ κοιμηθεῖτε στὸ δωμάτιό του. "Έχει, ἀλλωστε, ἀνεξόφλητο τὸ λογαριασμὸ δύο ὅλοκληρων μηνῶν.

Καὶ ποιός εἶναι ὁ κύριος, ἀν μπορῶ νὰ μάθω καὶ ἀν

δὲν εἶναι ἐπαγγελματικό μυστικό; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Εἶναι ὁ κύριος Πέρ Γκύντ, ἀπαντάει ὁ θυρωρός· μᾶς τὸν σύστησε ἔνας παλιός μας πελάτης ἀπὸ τὴ Νορβηγία· στὸ μεταξὺ πέθανε ὁ παλιός μας πελάτης μὲ τὴ μεγάλη του γενειάδα καὶ μᾶς ἀπόμεινε ὁ Πέρ Γκύντ, ἔνας παράξενος τύπος ποὺ γυρίζει τὸν κόσμο χωρὶς λόγο. Ἐνῶ δὲν, ἔλεγε ὅτι γυρίζει τὸν κόσμο, στριφογύριζε μῆνες μέσ’ στὸ δωμάτιο 13. Καὶ κάθε φορὰ ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ δωμάτιο, μᾶς ἔλεγε ὅτι εἶχε ἐπιστρέψει ἀπὸ κάποια χώρα παράξενη κ’ ἔξωτική, ἀπὸ τὸ Μαρόκο ἢ ἀπὸ τὴ Σαχάρα. Δέν εἶναι στὰ καλά του ὁ ἄνθρωπος· κάτι τοῦ λείπει. Κ’ ἐσεῖς ποὺ θὰ πάρετε τὸ κρεββάτι του ποιός εἰστε, κύριε;

‘Η Διεύθυνση Ἀλλοδαπῶν μᾶς ἐπιβάλλει νὰ μὴ δεχόμαστε κανέναν χωρὶς νὰ συμπληρώσει τὸ σχετικὸ δελτίο. Οἱ καιροὶ εἶναι πονηροί.

Δέν ἔχω νὰ γράψω τίποτε στὸ δελτίο, φίλε μου, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας.

“Οχι... ὅχι, μὴν ἀστειεύεστε, κύριε, λέει ὁ θυρωρός· τὸν “Αγνωστὸ τὸν εἶχα πολὺ καλὰ γνωρίσει. Μᾶς τὸν εἶχε συστήσει ἔνας ἄλλος παλιός πελάτης μας ἀπὸ τὴ Σουηδία, ὁ κύριος Αὔγουστος Στρίντμπεργκ· καὶ ἥταν περαστικὸς ὁ “Αγνωστος τραβώντας, ὅπως μᾶς ἔγραφε ὁ κύριος Στρίντμπεργκ, πρὸς τὴ Δαμασκό. Μοῦ φαίνεται, δὲν, ὅτι δὲν ἔφτασε ποτὲ στὴ Δαμασκό, οὔτε καὶ σκόπευε στ’ ἄλληθεια νὰ φτάσει ἐκεῖ. Τοῦ εἶχαμε δώσει τὸ ἴδιο δωμάτιο 13. ”Οχι... ὅχι, δὲν εἰστε σεῖς ὁ “Αγνωστος.

Εἶσαι βέβαιος ὅτι δὲν εἶμαι; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας μὲ κάποιαν ἀνακούφιση.

Σᾶς εἶπα, κύριε, ἀπαντάει ὁ θυρωρός· τὸν “Αγνωστὸ τὸν γνωρίζω πολὺ καλά· δὲν εἰστε σεῖς.

Σ’ εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ μου, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· ἔχεις δίκιο· δὲν εἶμαι ὁ “Αγνωστος. ”Ηθελα μόνο νὰ παίξω μαζί σου.

Τὰ παιχνίδια τέτοια ὡρα εἶν’ ἐπικίνδυνα, κύριε, παρατήρησε ὁ θυρωρός· συμπληρῶστε, παρακαλῶ, τὸ δελτίο.

‘Ο Ζαρατούστρας συμμορφώθηκε· πῆρε στὰ χέρια του τὸ δελτίο κι’ ἀρχισε νὰ τὸ συμπληρώνει. ’Αλλὰ βρέθηκε μπροστὰ σὲ κάμποσες δυσκολίες. Τὴν πρώτη δυσκολία τὴ νίκησε κάπως εύκολα. Ποιό ἥταν τὸ μικρό του ὄνομα καὶ ποιό τὸ ἐπώνυμό του; Μιὰ καλὴ ἐμπνευση τὸν ἔκαμε νὰ σκεφθεῖ ὅτι πολλῶν ἀνθρώπων τὰ μικρὰ ὄνόματα συμπίπτουν μὲ τὸ ἐπώνυμό τους· ἔτσι ἔγραψε

δυὸς φορὲς τ' ὄνομα Ζαρατούστρας καὶ τὸ πρόβλημα λύθηκε. Ποῦ, ὅμως, εἶχε γεννηθεῖ καὶ ἀπὸ ποῦ ἐρχόταν; Στὰ δυὸς αὐτὰ ἔρωτήματα ἦταν πολὺ δύσκολο νὰ δώσει ἀπάντηση. Τ' ὄνομα τῆς πατρίδας του τὸ εἶχε ἀπὸ καιρὸν ξεχάσει, κ' εἶχε μάλιστα τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ πατρίδα του εἶχε ἐξαφανισθεῖ. "Οσο γιὰ τὸ βουνό του — καὶ ἔπρεπε νὰ γράψει ὅτι ἐρχόταν ἀπὸ κεῖ — αὐτὸ δὲν εἶχε ὄνομα. 'Ο Ζαρατούστρας βασάνισε πολὺ τὴ σκέψη του. 'Επιτέλους ἀποφάσισε νὰ γράψῃ ὅτι γεννήθηκε στὴν Καρχηδόνα· τοῦ ἥρθε γιὰ μιὰ στιγμὴ ἡ σκέψη νὰ γράψει ὅτι γεννήθηκε στὴν Ἀτλαντίδα, ἀλλὰ αὐτὸ — ποὺ ίσως θάταν ἀκριβέστερο — δὲν θὰ τὸ πίστευε κανένας. Στὸ ἔρωτήμα ποὺ ἀφοροῦσε τὸν τόπο τῆς τελευταίας του διαμονῆς ἀπάντησε μὲ μιὰ γραφὴ ποὺ τὴν ἔκαμε ὅσσο μποροῦσε πιὸ δυσανάγνωστη: Τόπος τελευταίας διαμονῆς — Οὔτοπία. 'Η ἡλικία καὶ τὸ ἐπάγγελμα ἦταν προβλήματα λιγώτερο δύσκολα. 'Επειδὴ δὲ θυμόταν ἀν ἦταν πενήντα ἢ ἑξήντα ἔτῶν, ἔγραψε ὅτι ἦταν πενηντατεσσάρων. "Οσο γιὰ τὸ ἐπάγγελμα, τὸ διάλεξε τὴ στιγμὴ ἐκείνη· κ' ἔγραψε: Δάσκαλος.

Δὲν ἔχετε ἀποσκευές; — τὸν ρωτάει ὁ θυρωρός.

Τὶς ἔχασα ἡ μοῦ τὶς ἕκλεψαν, ἀπαντάει ὁ Ζαρατούστρας.

Μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε ἐλεύθερα τὰ πράγματα τοῦ κυρίου Πὲρ Γκύντ, τοῦ λέει ὁ θυρωρός· είμαι σχεδὸν βέβαιος ὅτι ὁ κύριος Πὲρ Γκύντ δὲ θὰ ξαναφανεῖ· μπορεῖ καὶ νάχει πεθάνει.

"Αν, ὅμως, ζεῖ καὶ παρουσιασθεῖ ξαφνικὰ στὸ δωμάτιο ποὺ θάχω καταλάβει, τί θὰ πρέπει νὰ κάμω; — ρωτάει ὁ Ζαρατούστρας.

Δὲν ξέρω, ἀπαντάει ὁ θυρωρός.

Οὔτε κ' ἔγὼ δὲν ξέρω, λέει κι' ὁ Ζαρατούστρας.

Καὶ ὁ θυρωρὸς ὀδήγησε τὸν Ζαρατούστρα στὸ δωμάτιο 13, λέγοντάς του: 'Ο ἀριθμὸς δὲν ἔχει σημασία· ὅσοι πῆραν τὸ δωμάτιο 13 ἦταν τυχεροί· χάθηκαν χωρὶς κανένας νὰ μάθει πῶς, κ' ἔτσι δὲν πλήρωσαν τὸ λογαριασμό.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν καθησυχαστικὴ πληροφορία, τοῦ λέει ὁ Ζαρατούστρας· καὶ μπῆκε στὸ δωμάτιο.